

АФГАН ДАЙЫНЫ
1979 – 1989

**«АФГАНЧЫНЫН
КЫСКА НАЗЫНЫ,
ЭЛЕП ЧИТПЕС АЖЫЛЫ»**

**ИРГИТ СЕРГЕЙ
ХОЛЗЭЭНОВИЧ**

Арина Иргит белеткээн

ИРГИТ СЕРГЕЙ ХОЛЗЭЭНОВИЧ

Монгун-Тайга кожууннун Моген-Бурен сумузундан Акы-дунма чон Афган дайынынга киришкеш ээп келген.

Ол 1964 чылда, хой ажы-толдуг, бодуун ажилчын ог-булеге торуттунген. Сергей Иргит Моген-Бурен ортумак школазынга эш-оорунун аразынга эки ооренип шоваа эрестиг, баштак-хоглуг эш-оорсурээ аттыг чораан.

АКЫМ (СЕРГЕЙ ИРГИТИН ЧЫРЫК АДЫНГА ТУРАСКААТЫМ)

Кады торээн алышкылар ажы-толу,
Халышкылар торелдер бооп бодараан бис.

Каттыраннаан чараш акым аравыстан,
Хайыралдыг назынында ис чок барды.

Шору оолак озуп келгеш, эрес-дидим,
Шорлук-тенек киришпес-ле чувези чок.

Теннис, хоккей, тевер-шанчар маргылдаага,
Тергииннерин аразынга ады унер.

Ада-чурттун камгалаары бедик адын,
Афган чернин дагларынга шыдап унгеш,

Кызыл хоорай сайзыралын бедидер дээш,
Кызыл тууйбу бажыннарны туда берген.

Кызымаккай ажылынын туннели ол,
Кончуг улуг бажын-биле шаннатканы,
Тудуг тудар шылгарангай мергежилдин,
Тураскаалы – тудуп-сиилбээн бажыннары.

Каратэнин «кара курун» эдилээни,
Чуткулунун, кузелинин корунчуу ол.
Катап база толуттунер салымныг деп,
Чудуп, тейлеп бурганымдан дилээр-дир
мен.

ОРТУМАК ШКОЛАНЫ
ЧЕДИИШКИННИГ ДООЗУП
АЛГАШ ШЕРИГ-АЛБАН
ХУЛЭЭЛГЕЗИН КУУСЕДИП
ЧОРУПКАН.
ТУРКМЕНИНСТАНГА АЛДЫ
АЙ ШЕРИГ БЕЛЕТКЕЛИН
ЭРТИРГЕН СООНДА, АКЫ-
ДУНМА АФГАН
РЕСПУБЛИКАЖЕ
КИИРИПКЕН.

1984 ЧЫЛДЫН АВГУСТ АЙГА
ЧЕДИР АФГАН ДАЙЫННЫН
КАДЫГ БЕРГЕ ЧЫЛДАРЫНДА
ШЕРИГНИ ЭРТИРГЕН.

ШЕРИГГЕ СЕРГЕЙ «БТР» –
ДЕП КУЧУЛУГ БЕДИК ШЕРИГ
ТЕХНИКАНЫН КОМАНДИРИ
КЫЛДЫР ТОЙМУЙЛАТКАН.

КАБУЛ, КАНДАГАР, ПЕШАВАР ДЭЭШ КЕЗИВЭЭН
ЧЕРИ ЧОК. ПАНДЖЕР КАШПАЛЫНГА
ДУШМАННАРГА БУЗЭЭЛЕДИП, ХАЯ-ДАШТАР
АРАЗЫНГА ЧЫДЫП, АТКЫЛАЖЫП ЧОРААНЫН
БАЗА САКТЫП ЧУГААЛААР.

ШЕРИГДЕН ЧАЗЫН-НА КЕЛИР ОГЛУ ЧАРТЫК ЧЫЛ
ХИРЕ СААДАП ЧАНЫП КЕЛГЕН, АЧАЗЫ
МУНГАРААШ ПОЧТА БААРЫНГА ЫГЛАП-ДАА
ОЛУРАР ЧУВЕ.

ЧАНЫП КЕЛГЕШ, ААЛЫНГА АЛДЫ ХОНГАШ-
ЛА ЛЕНИНГРАД ХООРАЙЖЕ ООРЕНИРИ-БИЛЕ
АЪТТАНЫПКАН.

ОЛ АНАА «ГАЗОЭЛЕКТРОСВАРЩИК» ДЕП
ХОВАР ЭРТЕМНИ ЧЕДИП АЛГАШ, ЭРТЕМИНИИ
ААЙЫ-БИЛЕ КЫЗЫЛ ХООРАЙГА ТЫВА
ТУДУГГА АЖЫЛДАП ОГ-БУЛЕ ТУДУП ЧУРТТАП
ЭГЕЛЭЭН.

КЫЗЫЛГА 80-90 ЧЫЛДАРДА ХООРАЙНЫН
ЧУРТТАЛГА БАЖЫННАР ТУДУУ ШАЛЫПКЫН
САЙЗЫРАП ТУРГАН. ЛОПСАНЧАП 148
ДУГААРЛЫГ БАЖЫН, ОЛ ЧООГУ:
ЛОПСАНЧАП, ПЕНТАГОН, КАЛИНИНА
КУДУМЧУЛАРЫНГА ЧАА ТУТТУНГАН КАЪТ
БАЖЫННАРНЫН ТУДУУН КЫЛЧЫП, ОДААГА
СИСТЕМАЗЫН ХАЙЫНДЫРЫП 1994 ЧЫЛГА
ЧЕДИР АЖЫЛДААН.

ОЛ ОГ-БУЛЕЛИГ,
ЧАНГЫС ООЛДУГ
ЧОРААН.

СООН САЛГААН
ОГЛУН – КОЧУБЕЙ
ДЭЭР

АФГАНЧЫЛАРНЫН ЧЫЫЖЫНДА

КЫЗЫЛ ХООРАЙГА КОНЦЕРТКЕ КИРЖИП ЧОРААНЫ, БАШКЫЛАРЫ, ЭШТЕРИ-БИЛЕ

**СПОРТУН БУГУ
ХЕВИРЛЕНИГЕ ОЙНАП,
КАДЫК-ЧААГАЙ
АМЫДЫРАЛЧЕ
АНЫЯКТАРНЫ
КЫЙГЫРЫП ЧОРААН**

80 ЧЫЛДАР ТОНЧУЗУ 90 ЧЫЛДАРНЫН ЭГЕЗИНДЕ ТОЛЪЯТИ
ДЭЭШ РОССИЯНЫН ОСКЕ-ДАА ХООРАЙЛАРЫНГА
КАРАТЭ, УШУ МАРГЫЛДААЛАРЫНГА КИРЖИП
КАРАТЭНИН «КАРА КУРУН» (ЧЕРНЫЙ ПОЯС) ЧЕДИП
АЛГАН.

АЖЫЛ ШАГЫНЫН СООНДА № 9 ДУГААРЛЫГ
ШКОЛАНЫН ЗАЛЫНГА КЕЖЭЭКИНИН 11 ШАККА ЧЕДИП
ООРЕНИКЧИЛЕРНИ ХААРА ТУДУП КАРАТЭ, УШУНУН
БИЛИГЛЕРИНГЕ ООРЕДИП СЕКЦИЯЛАР ЭРТИРИП ТУРГАН.

ОЛ БАЗА ОЛ УЕДЕ БИРЛЕ ДУГААР ЭГЕЛЭЭШКИН БОЛУР.

**АФГАН ДАЙЫНЫНЫН КИРЖИКЧИЗИ
СЕРГЕЙ ХОЛЗЭЭНОВИЧ ИРГИТ ХОЙ-ЛЕ
ШАННАЛДАРНЫН ЭДИЛЕКЧИЗИ:**

- «ЭРЕС-ДИДИМ ЧОРУК ДЭЭШ»,**
 - «ДАЙЫНЧЫ АЧЫ-ХАВЫЯА ДЭЭШ»,**
 - «ДАЙЫНЧЫ ШАЛГАРАЛ ДЭЭШ»**
- БАЗА ОСКЕДАА.**

КЫСКА НАЗЫНЫНДА ДЫКА ХОЙ АКЫ - ДУНМА
АФГАН ЧОНГА, ТЫВАЗЫНГА, ЧОНУНГА АЖЫКТЫГ,
АЧЫ-БУЯННЫГ ХЕРЕКТЕРНИ КЫЛЫП КААНЫ
ЧОРГААРАНЧЫГ.

ЕЗУЛУГ-ЛА
«ЭР АДЫН БАДЫТКААН»

**СЕРГЕЙ ХОЛЗЭЭНОВЧИНИН
ДОПЧУ-НАМДАРЫН БОЛГАШ
ЧУРУКТАРЫН
ИРГИТ ЛЮБОВЬ
ХОЛЗЭЭНОВНАНЫН
ХУУ АРХИВИНДЕН АЛГАН.**